

DOMOVINA

Izidaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Depisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirane. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 3 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakekrat; za večje inserate in za mnogokratne inseriranje primerni popust. — Narodnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krome, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Parva scintilla magnam excitat flammam. Neznatne demonstracije nemških buršev v Inmostu proti italijanskemu profesorju Menestrini zadobile so tudi za nas Slovence veliko važnost. Tako postopanje moralo je namreč roditi krepak odpor med italijanskimi akademiki, ki so zahtevali italijansko vseučilišče v Trstu, na kar jim je dalo naučno ministristvo jako povoljen odgovor.

Ni čuda, da so tudi slovenski visokošolci porabili to priliko ter zopet spravili v tok že tolikrat zaspalo vprašanje o slovenski univerzi v Ljubljani. Dne 7. t. m. zborovali so z rektorjevim dovoljenjem slovenski, hrvaški in srbski akademiki graški v edni največjih dvoran naše univerze, kjer je eden govornik jako temeljito razpravljal o zgodovini vprašanja ljubljanske univerze, drugi pa z neovrznimi dokazi podprl našo opravičeno zahtevo, povdarjajoč, da se obrača slavna vlada le ob času hude stiske do nas s prošnjo, da ji pomagamo rivati zavoženi vladni voz, da apelira na naša patrijotična čustva, ki pa imajo tudi svoje meje; kajti če od bogato obložene vladne mize za nas, uboge Slovence ne pade niti najmanjša drobtinica, če se nas v gospodarskem in kulturnem razvoju ne podpira ravno tako, kakor druge narodnosti, ampak ovira, potem pač nimamo vzroka, veseliti se procvita take države.

Odposlala se je po zastopniku našim poslancem peticija, katero je podpisalo nad 150 slovenskih visokošolcev graških, kjer z vso odločnostjo zahtevajo, da se upoštevajo njih upravičene želje in zahteve. Prosilo se je tudi eks. ministra Rezeka in drž. posl. dr. Pacaka, da nas podpirajo tudi Čehi v tej zadevi, kar se nam je tudi obljubilo.

Slovenski akademiki v tej borbi niso osamljeni; podpirajo nas vsi slovanski visokošolci. Pred nekaj dnevi se je vršilo v Pragi impozantno zborovanje, kojega se je udeležilo nad 3000 slovanskih akademikov, ki so se izrekli, da hočejo tozadevno solidarno z nami postopati. V istem smislu so se izrekli tudi dunajski in zagrebški slovanski visokošolci na svojem zborovanju....

To je prvi pojav praktične slovanske vzajemnosti, ki ima edina pomen, dočim nam toli oboževana idealna slovanska vzajemnost kvečjemu le — škoduje.

Zaslombo imamo pa tudi na vseh slovanskih narodih po njih zastopnikih, državnih poslancih, ki so nam obljubili svojo pomoč, za nami stoji vrli slovenski narod, kojega dolžnost je, da za stavi vse svoje moči v prid ljubljanske univerze, ki bode mogočen jez proti potujčevanju, proti stoglavemu molohu.

Občine, okrajni zastopi, društva itd. pa naj odločno zahtevajo ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

Verige so žulile nas do kosti, proč z zloglasno pohlevnostjo, ki je v tej zadevi najmanj na mestu.

Svaka sila do vremena!

Naše razmerje k Ogrski.

Pred kratkim priobčena statistika medsebojnega prometa med Avstrijo in Ogrsko je jako presenetila širšo javnost s tem, ker je izkazala na strani Ogrske nenadoma aktivo od 36 milijonov kron; poprej ko so Ogrji sami računali vrednosti medsebojnega prometa, so našli vedno na strani Avstrije aktivo od 70 do 80 milijonov kron, in razumljivo je, da je Ogrska iz tega vedno kovala kapital za svoje namene. Onim, ki so se natančneje pečali z ogrsko statistiko, pa že davno ni bila skrivnost, da obsegajo ogrski računi marsikatero napako. To odkritje je jako dragoceno za bližnja pogajanja glede sklenitve nove carinske in trgovinske zveze z Ogrsko.

Državnopravna in s to zvezana finančijelna nagodba z Ogrsko ste, kakor znano trajni in ne potrebujete nikake obnovitve; obstajate tudi tedaj, ako ne pride do narodno gospodarske nagodbe. Poslednja je bila do zdaj vedno sklenjena le na kratek čas in bila večkrat obnovljena; od leta 1899 pa carinska in trgovinska zveza pravno sploh več ne obstoja, temveč obstoja samo dejanski položaj skupnosti. Do leta 1903 pa ima biti če mogoče, sklenjena nova carinska in trgovinska zveza, in se imajo pogajanja glede tega še to leto pričeti. Ne more se dvomiti, da provzroča sklenitev in parlamentarična rešitev nagodbe z Ogrsko od leta do leta večje težkoče. Po edni strani raste stalno število onih, katerim je carinska skupnost v škodo, ali pa jim vsaj ne ponuja nikakšnega dobička, po drugi strani je strankarsko-politično rovanje izpodkopalo tla za nagodbo in tretjič raste nezaupnost napram drugi državi polovici od dne do dne.

Dejanski je Ogrska od začetka svojega državnega preporoda napram avstrijski državni polovici postopala vedno sebično, ni se ozirala niti najmanj na naše koristi in vedno izrabljala naše notranjo politične razdore in onemoglost v povzdigo svojih koristi. A pri tem je večkrat tudi sama zagazila v škodo, ker je bila Ogrska zlasti glede carinske politike po navadi jako kratkovidna. Tako je ovirala s svojim nasprotstvom revizijo (pregled) začasnega carinskega tarifa od leta 1865, katero je avstrijski državni zbor že leta 1868 zahteval, in ki je bila z ozirom na evropske razmere dejanska potreba, celih deset let, in je zaprečila s tem pravočasni razvoj naše in tudi njene industrije. V tarifu od leta 1878 je zaprečila vse dalekosežne varstvene naredbe in nas prisilila — ko je Bismarck leto pozneje s svojo politiko otežil avstrijski izvoz v Nemčijo, in odprl oči Ogrski — zopet v našo škodo do naredb, s katerimi smo omejili promet z balkanskimi državami, in ki so provzročile carinsko vojno z Rumunijo. Proti malemu zvišanju industrijskih carin smo ji morali l. 1882 in 1887 priznati zvišane žitne in finančne carine, njej se imamo zahvaliti za trgovinske pogodbe od leta 1891, ki so važne industrijske koristi izpostavile navideznim poljedelskim izvoznim interesom. Ogrska je zakrivila, da se je trgovinska pogodba z Rusijo sklenila tako pozno,

njena krivda je tudi, da nismo mogli izrabiti rusko-nemške carinske vojne, in obžalovanja vredni preobrat v razmerju napram balkanskim državam je zagrešila istotako ogrska trgovinska politika. Pri obnovitvah carinske in trgovinske zveze z Ogrsko je znala odtrgati kos za kosom od skupnih zadev, pri drugih pa je svoj vpliv vedno bolj povečala in svoje koristi vedno bolj povdarjala; niti edna edina revizija zveze se ni izvršila v našo korist. Pri določitvi kvote se je uprla z vso močjo zoper pravično in zmerno zvišanje njenega doneska. In v notranjem svoje dežele dela našemu izvozu vse možne težave, dela nam škodo pri železniškem prometu, pospešuje in podpira ustanovitve in razvoj industrijskih podjetij, ki izpodrivajo našo, ne inozemsko industrijo na jako zdaten način. Često se meša bodisi javno, bodisi na skrivaj v naše notranje politične razmere in strmoglavlja naše vlade. In še dandanes, ko je ogrski poljedelski minister sam priznal, da Avstro-Ogrska žita ne more več izvažati in da je s tem skupnost obeh državnih polovic bolj kakor kedaj utrjena, še dandanes, ko je vsled volje Ogrske same sprejeto v cesarsko odredbo od septembra leta 1899 določilo, da ima bodoči cesarski tarif v isti meri varovati koristi industrije kakor poljedelstva, še dandanes, ko je znan načrt za nas tako škodljivega nemškega carinskega tarifa — Ogrska našo državno polovico draži s zahtevo, da smejo v novem carinskem tarifu le poljedelstvo in njene bližnje industrije, ne pa splošna industrija dobiti zvišane carine. In k temu pride še razaljavno in bahato pisanje ogrskih listov, ki ne prestano kažejo na moč Ogrske in slabost Avstrije, ki prete, da se razruši carinska skupnost, in s tem našo čast skrunijo na skrajni način.

Pri teh razmerah pač ni nič nenavadnega, ako so v Avstriji stranke in sploh javno mnenje v vedno večjem nasprotstvu z Ogrsko, in ako je usoda nove carinske in trgovinske zveze vedno bolj negotova.

Tudi na naši strani se je marsikaj zakrivilo, se provzročila Ogrski marsikaka težava ali izrekla ostra beseda. Ali ostalo je večidel pri samih besedah, dejanskega pomena ni imel niti boj zoper ogrsko moko in živino, niti zoper ogrsko industrijo. Noben v istini razsoden človek, noben v istini merodajna stranka pri nas ni v sovraštvu z Ogrsko, nikdo noče ovirati njene industrije in nikdo je ne smatra kakor kolonijo, ker vemo, da je industrijalna Ogrska bogatejša iz zato laglje kupuje naše izdelke, kakor bi ji bilo to mogoče, da se bavi samo s poljedelstvom. Mi se ne borimo zoper ogrsko industrijo, pač pa zoper njeno nasilno postopanje, s katerim hoče izključiti vse avstrijske obrtne izdelke iz Ogrske. To pa je v nasprotstvu ne le z duhom temveč naravnost z besedilom avstro-ogrsko zveze. Kar pa se tiče zveze same in njenih delov, ne zahteva nihče, da bi Avstrija nadvladala Ogrsko, temveč naša monarhija se poteguje za popolno in neomejeno ravnotežje obeh državnih polovic.

Celjske in štajarske novice.

(Opustošenje po povodnji.) Zdaj, ko je od tekla voda, se je pokazalo, kako veliko škodo je povzročila povodenj. Zlasti težko so prizadeti kraji ob levem bregu Savinje in ob potoku Ložnici, kjer je voda odnesla seboj mnogo zemlje in napravila prava opustošenja. Zlasti težko ste prizadeti vasi Babno in Lava. Valovi so odnesli seboj velike množine hmeljovk, a škoda bi bila še mnogo večja, da niso zdaj že vsi poljski pridelki pod streho, ker je bilo vse polje pod vodo, kolikor daleč je segel pogled. Na Bregu je pri bolnišnici za kolero izkopala Savinja na eni strani temelj in odrgala od poslopja en del, ki se je zrušil v vodo. Ravno tam je stanovala neka družina, ki se je komaj rešila, pohištvo in drugo je odnesla reka. V soboto so videli ljudje več domačih živali, ki jih je Savinja drvila seboj. Mestni park je v jako žalostnem stanju; pota raztrgana, nasadi zasuti s peskom in dračjem. Mnogo je trpela vila Wehrhan-ova, lesni prostor Jarmerjev in Tepper-ov, Rančigajeva hiša v Novi ulici, kjer je voda udrila v pritlična stanovanja, isotako je prihrumela voda v mestno plinaro, in so bili ognjegasci v soboto vse popoldne pri delu, da ni prišla voda do plinmera. Na velenjski železnici je pri Levcu voda preplavila progo, in je bil radi tega promet znatno oviran. Veliko škodo je povzročila Savinja pri Mozirju, kjer je popolnoma porušila obrežni nasip. Pri Dobrišavesi je isotako razdejala nasip v dolžini 200 metrov, in si napravila novo strugo med polji in travniki od St. Petra in Žalca do Petrovč. Nasip se je predrl v soboto popoldne, in je voda takoj zalila in opustošila domovje krčmarja Završnik. Na desnem bregu Savinje je voda nanese toliko sipine in naplave, da je bila neka kmetiška hiša pri Sv. Lovrencu zasuta do prvega nadstropja. Pri Vranskem je bila državna cesta tako razdejana, da se je moral poštini promet ustaviti. Na Laškem je dosegla voda višino, kakor še nikdar poprej, polje ob Savinji je bilo vse pod vodo, isotako kopalniški park. Škoda, ki jo je povzročila povodenj je naravnost ogromna. Nujna potreba je, da se v najkrajšem času regulira Savinja in drugi potoki, ki povzročajo leto za letom velikanske povodnji. — To je bila že tretja povodenj tekom treh mesecev t. l., in ako se hitro ne ukrenejo navedbe zoper poplave, utegne priti kdaj do strašne katastrofe, saj je nevarnost od leta do leta večja.

(Za poškodovance po povodnji.) V torek so slovenski spodnještajarski poslanci podali v državni zbornici nujni predlog za podporo mestu Celju in 12 občinam, kjer je povodenj povzročila škodo. Z nemške strani še ni bil podan tak predlog.

(Pregledovanje škode.) Štajarski cesarski namestnik Clary je v ponedeljek obiskal Savinjsko dolino in si je ogledal po povodnji opustošene kraje. Mudil se je tudi v Celju, kjer so mu pokazali več fotografij, na katerih so se videli razni deli poplavljenih krajev.

(Podporno društvo) za uboge učence c. kr. sam. gimnazijskih razredov v Celju ima svoj letošnji občni zbor v sredo, 27. t. m. ob dveh popoldne v Šolskih ulicah št. 21. (v konferenčni sobi. P. n. častiti udje so v ljudno vabljeni k obilni udeležbi.

(Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj) zborovalo je dne 10. novembra t. l. v celjski okoliški šoli. Zbralo se nas je vendar toliko, da smo bili sklepni. Predsednik odpravi zborovanje, pozdravljač družbenike, zlasti pa nove ude: gdč. Gregorinovo, gdč. Zupanekovo, (obe na slovenski šoli v Celju), gdč. Ježovnik iz St. Pavla v S. d., g. Černeja, g. Katou in g. Plauerja. Živili! Gospod predsednik izrazi posebno veselje, ker smo dobili v tovarištvu Černeju vrlo moč, gosp. A. Šumljaku pa častita k njegovemu povišanju nad učiteljem v Gotovljah. Pri društvenih zadevah omeni g. predsednik razsodbo upravnega sodišča, v koji se krajnim šolskim svetom nalaga, strogo paziti na to, da se pri novih šolskih stavbah preskrbi primerno stanovanje za šol. voditelja. O zborovanju „Lehrerbunda“ poroča g. A. Gradišnik, o „Zavezi“ pa g. I. Kvac. Obe poročili se sprejmeta z odobravanjem. Nadalje obvesti g. predsednik

navzoče, da je vlada vrnila nepotrjena pravila za „Zavezo slovenskih učiteljskih društev na Štajarskem“ zaradi nekih malenkosti, koje je zasledila v pravilih. — Pri točki: „Iz šolske prakse“ je vprašal nekdo, imajo li šolski nadzorniki pravico terjati od učiteljstva, da naj ono spisuje konferenčne protokole itd. v nemščini, kakor se je to zgodilo v laškem in brežkem okraju. So glasno se izrečejo navzočniki, da je ta odlok popolnoma neutemeljen in učiteljstvo naj primerno reaguje. Prihodnje zborovanje je dne 1. decembra; tovariši pevci naj se naučijo pesem „Sirota“ iz mohorjeve „Pesmarice“, II. del, št. 11.

(Ponemčenje Sp. Štajarja.) Poroča se, da hoče Körber sprejeti „lex Stallner“, ki se tiče volitev v okrajne zastope, in jo predložiti cesarju v potrjenje; ako se to zgodi, bo to skrajno hud udarec za naše slovensko prebivalstvo. Na ta način bi zmagali nemčurški veleposestniki iz trgov in mest ter pregnali kmete iz okrajnih zastopov, in tako bi prišli kmetje pod komando meščanov in graščakov. Iz okrajnih zastopov pa se volijo okrajni šolski sveti, ki nastavljajo učitelje, na ta način bi prišli v naše kraje nemškutarski učitelji, in ponemčenju bi bila odprta vrata na atežaj. Prav tako bi prišle okrajne hranilnice v nemške roke. Vsekakor je skrajna malomarnost, da naši poslanci doslej še niso prav nič nastopili zoper potrjenje omenjenega zakona.

(„Celjsko pevsko društvo“) vpripori v nedeljo, dne 1. decembra 1901, v dvorani „Narodnega doma“ v Celju, igro „Gospod nadzornik“, zatem pa „Ob Vrbskem jezeru“, koroška edno dejanska spevoigra. — Spisal Tomaž Košat. Med prvo in drugo igro četrte ure presledka. Pri predstavi sodeluje „Celjska narodna godba“. Blagajnica se odpre ob polu 7. uri. Začetek točno ob 7. uri. Vstopnina: Sedeži v parterju 1. in 2. vrste 80 kr., 3. do 7. vrste 60 kr., 8. do 16. vrste 40 kr. — Sedeži na balkonu 50 kr. — Stojišče 30 kr.; dijaki, vojaki do narednika in redni udje „Delav. podp. društva“ 20 kr. Vstopnice ima v predprodaji trgovina Dragotin Hribarja.

(Bralno društvo pri Sv. Martinu v Rožni dolini) ima dne 24. t. m. ob treh popoldne občni zbor po temle sporedu: 1. Poročilo o delovanju društva. 2. Poročilo blagajnika. 3. Vpisovanje novih udov. 4. Volitev odbora. 5. Govor g. Jelovška o živinoreji. K. prav obilni udeležbi vabi najljudnejše odbor.

(Blagoslovljenje in otvoritev nove šole v Gotovljah) se je z dovoljenjem okrajnega šolskega sveta radi zadnje velike povodnji, ki se je razlivala po vsej Savinjski dolini, preložila na nedeljo, dne 24. t. m. Takrat se vrši slovesno blagoslovljenje in otvoritev po zadnjič naznanjenem sporedu.

(Poštna vest.) Brzojavna postaja se je otvorila z dnem 18. t. m. na c. kr. pošti Sv. Jurija ob Taboru.

(„Kmečko bralno društvo Gornješaleške doline“) v Velenju ima na dan 24. novembra t. l. ob 4. uri popoldne v gostilni g. Vinko Ježovnika v Velenju, svoj redni občni zbor. Dnevni red je na posebnih vabilih. Cenjeni udje in občani iz občin Velenje, St. Janž, St. Ilj, Škale in St. Andrej, udeležite se tega zborovanja v velikem številu! Po zborovanju petje in prosta zabava. Gostje dobro došli. Odbor.

(Nov most.) Za most čez Savo pri Trbovljah so že napravljeni načrti.

(Podsreda.) Izvanredno velikega divjega mačka je usrel pred kratkim logar podsredške graščine Kraupner. Zver je bila čez 1 meter dolga in čez 6 kg težka.

(V Žičah) je bila dne 19. t. m. slovesna otvoritev in blagoslovljenje novega šolskega poslopja, ki je v resnici mojstrsko delo. Več o tej stvari, posebno o nastopanju raznih faktorjev, ki imajo ob tej priliki merodajno besedo, prihodnjič.

(Iz Kostivnice.) Kaj pa naš „Andrejček“ dela, ali že bo skoraj občinske volitve razpisal? Čas bi že bilo, pa kakor se nam dozdeva, se močno boji za občinski stolec, da bi moral z njega. Kostivničani! kadar pride čas volitve, ne ostanite doma, kakor je bila do zdaj vaša navada, le vsak, kder ima pravico, naj ga ne manjka na volišči.

(Zgornja Polskava.) Na trirazredni ljudski šoli v Zgornji Polskavi se bo do Velike noči

1902 stalno namestila učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu in s prostim stanovanjem. Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, s spričevalom usposobljenosti in zrelosti izpita ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanimi potem pri krajnem šolskem svetu v Zgornji Polskavi do dne 20. decembra t. l.

(Blagoslovljenje ljudske šole) v okolici Slov. Gradca se je vršilo dne 12. t. m.; pri slavnosti je bilo navzočih okrog 300 šolskih otrok, slovenski okoličani in razna gospoda. Najprej se je vršila v župni cerkvi v Slov. Gradcu slovesna služba božja, maševal je č. g. dekan Šlander, potem pa je imel nagovor na šolsko mladino, stariše in učitelje. Šolsko poslopje je bilo okrašeno s cvetjem, zelenjem in zastavami, žal, da ni bilo niti edne slovenske. Med slavnostjo je prepevala šolska mladina slovenske pesmi, nato pa je bila v šolskih sobah pogoščena. Blagoslovitev slovenske okoliške šole v Slov. Gradcu se je zvršila brez velikega hrušča.

(Sv. Trojica v Slov. gor.) Šentlenartsko učit. društvo zboruje dne 1. decembra 1901 ob pol 11 uri popoldne pri Sv. Lenartu v Slov. gor. s sledečim sporedom: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Nadaljevanje poročila g. nadučitelja Fr. Krajca. 3. Poročilo delegata g. nadučitelja S. Ješovnika o „Zavezi“. 4. Natečaji. Opozori se na društveni sklep, po katerem se društveniki, ki se zborovani trikrat brez opravičenja pri gosp. predsedniku, ne udeležijo, ne smatrajo več kot udje društva. K obilni udeležbi vabi v ljudno odbor.

(Smrtna obsodba.) Pred mariborskim porotnim sodiščem je bil v ponedeljek 57letni vdovec Jakob Gerlič, tesar v Trotkovi, okraj St. Lenart, obsojen umora. Dne 11. avgusta t. l. je iz krčme grede neki 42letni Heleni Kocbek prepiral z nožem trebuh, da so ji stopila čreva ven, a je v kljub tej smrtni rani živela še teden dni. Obdolženec je priznal svoj zločin in bil obsojen na smrt na vislice.

(Odbor akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu) se je sestavil za zimski tečaj 1901/02 sledeče: Predsednik: cand. iur. Bogumil Senekovič. Podpredsednik: stud. iur. Ferdo Lašič. Tajnik: cand. iur. Ožbolt Ilavnik. Blagajnik: stud. iur. Guido Srebre. Knjižničar: stud. phil. Pavel Lokovšek. Gospodar: stud. iur. Rasto Fišinger. Odb. namestnik: stud. tehn. Dušan Serbec.

(Pri občinskih volitvah v Gradcu) iz III. razreda, ki so se vršile v torek, niso nobeni kandidati dobili absolutne večine; največ glasov je prišlo na socialne demokrate. Danes v petek se je volitev obnovila.

(Električna železnica Gradec-Andritz) se boče najbrže že letos oddala prometu, ker je delo že tako napredovalo, da so se ta teden že vršile vožnje za poskušnjo.

(Vseučiliško vprašanje.) Akademski senat graškega vseučilišča je imel danes teden sejo, v kateri je komisija, izvoljena, da poroča o vlogah radi vseučilišč v Ljubljani in Trstu, predložila svoje poročilo. Senat je sklenil, da tozadevne vloge jugoslovanskih, italijanskih in nemških akademikov predloži naučnemu ministru, in si pridržal obrazložiti svoje stališče glede ustanovitve novih vseučilišč.

(Delavska vest.) V Donavitzu pri Ljubnem so začeli iz ondotnih tovarn odpuščati delavce. V nedeljo so odpustili mnogo delavcev, med njimi tudi nekaj Slovencev. Na zimo in brez zaslužka!

(Sodne razmere.) Znana stvar je, da je predsednik deželne nadsodnije v Gradcu, grof Gleispach, močno občutljiv, če kak nemški list graja slovenskega uradnika; takoj mu nakopije preiskavo na vrat; da ga more potem premestiti, češ, da ni imel zaupanja pri ljudstvu. Na njegovo mesto pošlje seveda nemškega uradnika. Če pa graja slovenski listi postopanje nemških uradnikov, je to dotičnikom šteto v zaslugo, in se jih takoj potisne na višjo službeno stopinjo. Pri okrajni sodnji ptujski nastavljen je kot adjunkt še vedno dr. Wennig, kateremu je slovenščina neznan jezik, in bode zato najbrže kmalu zlezel višje. Nemška vlada postopa z nami brez obzirno, mi se moramo po tem ravnati, nabirati gradivo o njenem postopanju in o tem obvestiti naše poslance, da ti naznanijo na pristojnem mestu naše pritožbe.

Gibanje za slovensko vseučilišče v Ljubljani.

I

Takoj ob prvem poročilu o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani, priobčenem v edni zadnjih številkih „Domovine“, so vložili štirje občani v Št. Lenartu nad Laškim trgov na svojo občino v Jurkloštru dobesedno sledečo prošnjo:

„Slavni občinski urad v Jurkloštru!

Podpisani občani prosimo nujno, da bi se blagovolilo nemudoma sklicati sejo slavnega občinskega odbora, v kateri bi se naj sklenilo vložiti na vis. drž. zbor, oziroma na vis. c. kr. vlado na Dunaju prošnjo za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani in jo takoj odposlati državnemu poslancu g. vitezu Berksu, sedaj v državnem zboru na Dunaju.

Svojo udano prošnjo podpiramo z razlogom, da je za ves slovenski narod naravnost poniževalno in sramotno, da še nimamo lastnega vseučilišča.

Nad 170 slovenskih visokošolcev vseučilišča v Gradcu, 800 slovenskih vseučilišnikov na Dunaju in 3000 slovenskih vseučiliščnikov in akademikov v Pragi je že odposlalo prošnje za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Ednake prošnje odpošljejo vse one slovenske občine, ki se zave dajo velikega kulturnega pomena vseučilišča za naš narod.

Visoka c. kr. vlada je to vprašanje sama oživila s tem, da je peščici italijanskih visokošolcev obljubila predložiti državnemu zboru načrt za ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu. Ker bi torej Italijani radi Slovence prehiteli s svojim vseučiliščem, naj občina Jurklošter odločno protestuje zoper nameravano ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu; kajti mi imamo več pravic do slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

Za nas Slovence bi bilo jako sramotno, če bi peščica t. j. 600.000 Italijanov doseglo svoje vseučilišče, Slovenci pa, katerih je poldrug milijon, bi se ne oglašali zanj.

Za ustanovitev in vzdrževanje vseučilišča ne zadenejo občine nobeni stroški, vzdrževala bi ga država.

Nemci v Avstriji imajo pet vseučilišč (na Dunaju, Gradcu, Pragi, Inomestnu in Černovicah), Slovenci nobenega. Tudi cigani nimajo nobenega, ker ne čutijo te potrebe in se doslej še niso zanj potegovali. Da nas ne bode visoka c. kr. vlada na Dunaju smatrala s cigani enakopravne ali od Nemcev manj vredne, je neobhodno potrebno, da se s to zahtevo zganemo vse naše občine. Ker plačujemo davek kakor Nemci, hočemo tudi z njimi uživati ednake pravice. Ker vzdržuje država Nemcem pet vseučilišč mora nam ustanoviti edno slovensko vseučilišče, toda vlada nam ga ne bode ponujala, sami se moramo zavzeti za njega. Podvizajmo se torej, državni zbor ne zboruje dolgo! Ganim se, sicer nas bode vlada smatrala za nerazumni narod, ki ne potrebuje visokih šol in ki je na svetu le za pripravo Nemcem!

Sv. Lenart, dne 17. listopada 1901.

Martin Lapornik, posestnik, Vinko Lapornik, posestnik, Franc Guček, občin. svetovalec, posestnik, Radoslav Knaflič, nadučitelj.

Priobčujemo to prošnjo z namenom, naj tudi drugod občani enako postopajo, posebno ondi, kjer se županstvo za to ne briga. Vrla občina Jurklošter je tudi pred par leti odposlala prošnjo za slovensko vseučilišče na državni zbor in jo gotovo tudi sedaj odpošlje.

II

Bralno društvo v Št. Lenartu nad Laškim trgov je odposlala državnemu poslancu g. vitezu Berksu sledečo prošnjo:

„Visoki državni zbor na Dunaju!

Kmetijsko bralno društvo „Narodna knjižnica“ v Št. Lenartu sme glasom točke d § 1. svojih društvenih pravil težiti za vsem, kar more narodovo duševno in gmetno stanje povzdigniti.

Ker je tudi od vseučilišča odvisno narodovo duševno in v posledicah tudi gmetno njegovo stanje, izpolnjuje udano podpisano društvo točko d § 1. svojih pravil s tem, da se obrača na visoki državni zbor z opravičeno prošnjo:

Visoki državni zbor naj blagovoli skleniti, da se ustanovi v najkrajšem času za povzdigo in pospeševanje kulture slovenskega naroda v Ljubljani slovensko vseučilišče.

„Narodna knjižnica“ v Št. Lenartu nad Laškim trgov, kmetijsko bralno društvo, ustanovljeno v spomin 50 letnega vladanja cesarja Franca Jožefa I., dne 17. listopada 1901.

Vinko Lapornik
predsednik.

Radoslav Knaflič
odbornik.

Po tem vzorcu ali podobno zamore vsako naše društvo, četudi ni politično, vložiti prošnjo za slovensko vseučilišče, vendar je treba pomeniti, da se naj v prošnji ne sklicuje na razloge politične vsebine, n. pr.: „Vlada nam je dolžna dati vseučilišče; kajti ona sprejema od nas vojak in davek. Slovenci nočemo biti državi samo za krmo topov, temveč hočemo imeti tudi visoke šole itd.“ Taka društva tudi ne smejo protestovati zoper ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu, to vse bi se lahko smatralo za politično zadevo in torej za prekoračenje društvenega delokroga, kar bi dalo vladi zadostni povod dotično društvo razpustiti. Taka društva, četudi nimajo podobne točke d v svojih pravilih, kakor bralno društvo v Št. Lenartu, naj vložijo kratke prošnje brez posebnih razlogov. Prošiti je dovoljeno vsakomur. Na prošnjah, pravijo, svet stoji. Občine pa smejo protestovati, zahtevati itd. One so avtonomne t. j. se same vladajo in imajo v svojem delokrogu isto moč, kakor ministrstvo v državi; zato smejo in je celo njihova dolžnost v narodnih in političnih zadevah odločno nastopati. To velja tudi o političnih društvih in okrajnih zastopih.

Druge slovenske novice.

(Dar za slovensko vseučilišče.) Dekan v Velikovu č. g. Jan. Wieser, je poslal za slovensko vseučilišče dar 1000 kron deželnemu odboru kranjskemu, da pokaže s tem, kakor se je izrazil, svoje globoko prepričanje o potrebi vseučilišča za obstoj in kulturni razvoj slovenskega naroda. — Slava rodoljubnemu mecenu!

(Bavarci za Slovence.) „Das Bayerische Vaterland“ prinaša članek, v katerem zavrača napade Vsenemcev na Slovence in njihove nemne, lažnjive trditve, češ, da nismo sposobni za vseučilišče, ker nimamo slovstva. List dokazuje, da ima bavarska državna knjižnica iz desetega stoletja najstarejši spomenik slovenski „Monumenta Frisingensia“, in potem še z drugimi dokazi izpodbije trditve Vsenemcev.

(Povodnji na Kranjskem.) Od vseh treh strani Kranjske so došla poročila o velikanskih nalivih in povodnjih. Ljubljanska okolica je bila večidel pod vodo. Vlak proti Kamniku ni mogel voziti, ker je bila proga na treh mestih pretrgana. Sava je na Gorenjskem porušila vse polno jezov in mostov, odnesla je mnogo plodne zemlje, spremenila njive in travnike v kameniti prod in tako povzročila ogromno škodo. Silno je tudi divjala reka Sora, razdrila je celo vrsto mostov, in je v Medvodah utonil nek delavec, ki je lovil les od razdrtega mostu v Goričanah. Narasle so silno tudi vse druge kranjske reke in potoki; mnogo mlinarjev bode na zimo brez zaslužka, ker so porušeni jezovi in poškodovani mlini.

(Poljudna predavanja.) Odbori „Slovenske Matice“ zdravniškega društva in društva „Pravnik“ so sklenili prirediti letošnjo zimo več poljudnih predavanj o raznih stvareh vede v Ljubljani. Predavalo se bode vsako drugo nedeljo; to podjetje je vsekakor hvale vredno, saj bode služilo občni ljudski prosveti. Prvo predavanje se vrši že v nedeljo.

(Koncert „Glasbene Matice“) krasno vspela Beethovnova „Missa solemnis“ se v nedeljo dne 24. t. m. ponovi. S tem bode ustrezno želji občinstva, ki se hoče naslajati s to divno skladbo.

(Slovenske umetniško društvo) priredi sredi prihodnjega meseca koncert v proslavo 60 letnice največjega češkega skladatelja Dvořaka.

(Za vseučilišče v Ljubljani) je poslalo na Dunaj državnemu zboru prošnje za veliko kranjskih občin in društev. Oglašajo se se že tudi nekateri štajarski in koroški občine.

(Zastrupljena) Prejeto je dožnala, da je bila zastrupljena T. Mikšič v Gor. Št. pri Ljub-

ljani, ki je dne 4. t. m. nenadoma umrla, zastrupljena.

(Samomorilka.) V Kamniku je skočila v reko Bistrico neko 18letno dekle, ker ji je nekov slepar obljubil, da jo vzame, a jo je le prevaril in spravil v nesrečo. Predno je skočila v vodo, si je prevezala obleko, da bi bolj gotovo utonila.

(Vodovod škofjeloškega samostana v Škofji Loki) se odprl in blagoslovi v ponedeljek, dne 25. t. m.

(Nesreča vsled povodnji.) Blizu Laz se je prevrnil nek voz v naraslo Savo, konj je utonil. Blizu Podbrda se je zgodila ednaka nesreča. Grozen naliiv je napolnil potok Bačo tako silno, da je na več krajih voda odnesla cesto. Voz je prišel v takšno jamo in deroča voda, ki odnesla voz in konja.

(Državna podpora.) Za obrežna dela pri Savi pod vasjo Žeje v bližini Kranja na Gorenjskem je določena za prihodnje leto državna podpora v znesku 1100 kron.

(Deželnozborske volitve na Goriškem.) Volitve volilnih mož so se vršile te dni; v kraških občinah so zmagali večidel naprednjaki, v goriški okolici pa pristaši društva „Sloge“.

(Zaplenjen volilni oklic.) Za bližnje deželnozborske volitve v Istri je izdala laška stranka takšen volilni oklic, da so ga oblasti zaplenile na dveh mestih.

(Volilno gibanje v Istri.) Volitve volilnih mož se nadaljujejo. V Moščenicah so zmagali Lahoni, ker je mnogo Hrvatov ostalo doma. Na volitvi volilnih mož za zunanja sela mestne občine koperske so se godile očitne nezakonitosti. Volili so tudi taki, ki imajo volilno pravico v mestu in bodo tako dvakrat volili vsem zakonom v posmeh.

(Banka „Slavija“.) Iz poročila življenjskega oddelka posnemamo, da se je od 1. januarja do konca avgusta 1901 predložilo 4039 ponnudeb za zavarovani kapital K 11.417.770. Od teh ponnudeb je bilo sprejetih 3389 pogodb za kapital K 9.617.610. V tej dobi se je izplačalo članom, ki so doživeli pogojeno dobo, kapitala K 237.270, dedičem po zamrlih članih pa K 619.108.68. Jasno je vsled tega, da življenjski oddelk tega proslulega češkega zavoda čimdalje mogočnejše napreduje, in da življenjsko zavarovanje opravičuje zaupanje, katero ima občinstvo, kateremu se je omilil, do njega. Rezervni fondi znašajo koncem leta 1900 K 22.152.966.22. „Slavija“ kot vzajemni zavod deli vse čisti dobiček članom. Dosedaj je bilo te dividende izplačane članom K 812.291.84.

Dopisi.

Iz Savinjske doline. Večkrat se pritožujejo celjski narodni trgovci in obrtniki, da se naši ljudje ne ravna po gestu: „Svoji k svojim“, ampak podpirajo Nemce. Da je to res, kriva je največ slovenska nezavednost in malomarnost. Pa še nekaj drugega je temu vzrok. Marsikateri celjski okoličan in marsikateri zavedni Spodnještajarc, ki po opravikih večkrat v Celje prihaja, bi rad svoje potreščine kupil pri slovenskem trgovcu ali obrtniku, da ga ve kje najti. Toda to je križ. Imena mnogih celjskih psevdonemških trgovcev glasijo se tako pristno slovensko, da nenavajenega prav lahko zapeljujejo. Poleg tega marsikateri tudi ne ve, če se, in kje se nahaja narodni obrtnik ali one stroke v mestu.

Temu bi se dalo opomoči, po moji misli, s tem, da bi se sestavil natančni imenik vseh celjskih narodnih trgovcev, obrtnikov, gostilničarjev itd. Navedla naj bi se poleg imena pri vsakem natančno ulica in hišna številka, ter pri obrtnikih dotična stroka. Ta imenik naj bi se na posebnih listinah tiskan razposlal n. pr. med listi slov. časnikov, po celem Spod. Štajarskem, da se more občinstvo ob priliki po njem ravnati. Res se včasih poedini slov. trgovci priporočajo po časnikih, a ti se hitro pogube in vse se pozabi. (Opomba uredništva.) Opozorjamo na atenyki koledar celjskih narodnih trgovcev in obrtnikov, na katerem so napisana njihova imena in stroke. Ipa da vsako leto in pošlje brezplačno, kdor se oglaš zanj.

Orlavas pri Braslovcah. (Blagoslovljenje orlovaške šole.) Prepričljivo jabolko, šola v Orlovci se je na dan sv. Mihaela blagoslovila. Bla-

goslovljenje je izvršil naš v obče priljubljeni preč. gospod dekan Jakob Hribnik v spremstvu č. g. kaplana Fermeta in prisotnosti kraj. šol. sveta ter tukajšnega prebivalstva in šolskih otrok. Po dokončanem cerkvenem obredu je preč. g. dekan v prelepi besedi osvetlil navzočim važnost ljudske šole, spoštovanje do nje in učitelstva ter zbranim starišem na srce polagal marljivo pošiljanje otrok v šolo, rekši, da so isti stariši sovražniki svojih otrok, ki otroke šoli odtegujejo ali jih neredno v šolo pošiljajo. Nadalje je preč. g. dekan razložil pomen latinskih obredov pri blagoslovljenju šole. Da si se je blagoslovljenje tukajšne šole razpriznice oznanilo, vendar smo pogrešali dokaj važnih oseb. Počastili so nas tudi č. g. Franc Škorjanec, župnik iz Gomilске, nadučitelj g. Val. Jaro-Braslovče in g. Karol Vizjak iz Zgor. Rečice.

Da si je blagoslovljenje tukajšne šole za kasnjeno in bi se moglo isto pri otvoritvi z največjim sijajem zgoditi, vendar so pridna dekleta domača skrbela za dostojno okrašenje šole; na poslopju pa je vibrala cesarska zastava. Krajni šolski svet, na čelu mu za šolo vneti g. predsednik Franc Cizej, krajni šol. ogleda g. Franc Randigaj ter skrbne gospodinje in tukajšnih vasij pa so vro skrbele za okrepčanje telesa. Potem so se vršile napitnice. Preč. g. dekan je napil na krepko zdravje Nj. Veličanstva pres. cesarja, katerega god 4. oktobra obhajamo in knezoškola dr. M. Napotnik, katerega god se baš danes obaja. Razum teh je bilo še mnogo drugih temu dnevu primernih napitnic. Domači šolski vodja Martin Zdošek se je zahvalil preč. g. dekanu za njih trud in prelepi govor v šoli, č. g. kaplanu, sosednjemu župniku, okraj. šol. svetu, navzočima učiteljema prvoboriteljema, g. Jožefu Plaskanu in Iv. Juhartu, ki sta si stekla velike zasluge za to šolo, gospodinjam, pridnim dekletom ter vsem, ki so si na kakršenkoli način stekli zasluge.

Le prehitro nam je potekel čas, da so nas dragi gostje zapustili, idoč na Braslovče in na Gomilsko, zopet drugi na Kovče.

Šola pri Orlivasi pa je zdaj svoj zaželjeni cilj dosegla. Bila bi lahko edna najlepših stavb v Savinjski dolini, da bi bili jo v rokah imeli vestni in strokovni ljudje, ne pa samo s stavbo eksperimentirali. Občini pa mestu, da ste rekurze vlagali, šolsko stavbo nadzorovali. Mnogo bi se bilo v gmotnem prištedilo, a za nameček še lepo poslopje, ki bi vsaj namenu in trpežnosti odgovarjalo. Kjer se pa dva pričkata, se tretji smeji, velja tudi tukaj.

Šmarje pri Jelšah. Večkrat smo molčali o našem poštarju Bachtschitachu, čeprav je bil naš molk povsem neumesten. Danes se oglasimo na tem mestu le zato, ker je začel g. poštar prav oblastno postopati.

Postiljon, ki vozi iz Šmarja na Grobelno po trikrat na dan, ima strogo določen čas, kedar ima dospeti na svoj cilj. Tega se stari Matjaž tudi vestno drži; le če se popelje g. poštar ali njegova boljša polovica z „nemškim občevalnim jezikom“ kam, in se vrne še le s sekundarnim ob polu 10. uri zvečer, mora Matjaž na izrecno povelje poštarjevo čakati s pošto na milostni prihod svojega višjega.

Če je to Matjažu ljubo ali ne, nas nič ne briga. Briga pa nas pošta. Od postiljona se ne more zahtevati, da bi po cele štiri ure ostal pri vozu na cesti in stražil pošto. Če se tedaj odstrani, je vedno lahko mogoče, da se pri vozu kaj zgodi. Nadalje, če pride, recimo z večerno pošto ekspresno pismo, mora se isto takoj oddati. Kako pa je to možno, ako mora postiljon čakati na Grobelnem na milostivo „fravo“ poštarico? Kaj naj porečejo potniki, ki bi se radi s pošto peljali, pa se ne morejo?

Tu je umestno, da postane naš poštar deležen primerne poštke, da služi pošta občinstvu, ne pa le njegovi in osebi njegove žene.

Brž ko utegnemo, spregovorimo tudi s „Prevorškim Jožekom“ kako slovensko in pouhljamo znanega „siebenschläferja“ v uradnem duplu. Dotlej pa prosimo šmarske količine bindišarje naj ne delajo po noči nemira ter ne pobijajo šip po gostilnah, v katere že zahajajo šmarski Nemci, ki se utegnajo še le izleči.

Iz slovenjegraškega okraja. Doba slovenjegraškega okrajnega zastopa in okrajne hrá

nilnice je potekla, in se bodo vršile volitve prihodnji teden.

Naši politični nasprotniki napenjajo vse sile, da bi dobili večino in s to gospodarstvo čez celi okraj v svoje roke, ter bi potem privandanci gospodarili na naših slovenskih tleh, ugonobili naše zavode, in si pri tem polnili svoje malhe. — V porabi sredstev niso zbirljivi, vse jim je dobro, samo, da bi dosegli svoj namen.

V tej agitaciji odlikuje se posebno koncipijent odvetnika dr. Kiesewetterja po imenu dr. Zirngast.

Ko se je dr. Kiesewetter pred devetimi leti tukaj naselil, delal se je — čeravno Nemec — nam Slovincem pravičnega, in volili smo ga vsled tega v okrajni zastop in hranilni odbor, pri kateri zadnji je postal tudi pravni konzulent in v zadnjem času celo predsednik ravnateljstva. Do danes se o značaju in tolerantnosti tega go spoda nismo varali, čudom se tedaj čudimo, da se njegovi uslužbenci, in če so isti tudi akade miki in še tako „lutri“, smejo udeležiti gonje proti Slovincem. Kdo bo nek plačal ekspenzar tega koncipijenta za volilno agitacijo?

Jeli znabiti g. dr. Kiesewetter sedaj naenkrat pozabil na obljubo prejšnjih let in na to, da smo ga ravno Slovinci podpirali, da smo pridno zahajali v njegovo odvetniško pisarno in ga tako spravili na mesto, katero danes zavzema? Ali znabiti „sluti“ g. dr. Kiesewetter „nov“ veter v okrajnem zastopu in po novem vetru svoj plašč obrača? V tem slučaju bomo pa tudi mi svoj plašč obrnili sebi v korist. Po končanih volitvah obračunili bomo z vsakomur, kdor se nam bode pokazal sovražnega — sredstev za to nam ne primanjkuje!!!

Vain pa volilci iz veleposestva in kmetskih občin polagamo resno na srce: ne dajte se pregovoriti s sladkimi besedami nasprotnikov ali celo zastrašiti; ostanite trdni in značajni kakor ste bili vedno do danes, držite se svojih voditeljev in pokažite s tem, da hočete na svoji lastni zemlji sami gospodariti. Ugoden izid volitev bode najboljši dokaz, da se nočete podrediti ljudem, ki so nas pitali z „windische Schweine“ in bode tudi naše največje zadostilo za te žalitve.

Volitev iz skupine veleposestva vršila se bode v ponedeljek dne 25. t. m., iz kmetskih občin pa v petek dne 29. t. m., vselj ob 10. uri dopoldne v dvorani okrajne hranilnice. Zbirališče volilcev je ob 9. uri dopoldne v gostilni kmetske zadrage. Pridite tedaj polnoštevilno in oddajte vsak svoj glas za naše kandidate.

Iz Gradca. (Iz krogov slovenskih davčnih uradnikov.) Že svoječasnno je opozorila „Domovina“ v nekem dopisu iz Gradca na neosnovano „Društvo davčnih uradnikov na Štajarskem“ z opominom, da se naj slovenski uradniki ne odzivajo vabilom tega društva, ker je taisto na nemški-narodni podlagi osnovano in se pri volitvi odbornikov ni niti v najmanjši meri oziralo na slovenske tovariše, ter da se društvene tiskovine v Gradcu v „deutsche Vereinsdruckerei“ tiskajo.

Ta opomin je moral kolikor toliko na slov. davčne uradnike izdatno uplivati, kajti društveno vodstvo je z malim številom svojih društvenikov jako nezadovoljno ter razpošilja ravnokar na vse tovariše-nedruštvenike intenzivna vabila, naj ne bodo vendar napram tako marljivo delajočemu društvu v toliki meri hladni in brezbrizni. Doslovno se v tem vabilu — seveda nemški — nadaljuje: „Ako bi se pa gospodje tovariši tudi temu vabilu proti našemu pričakovanju ne mogli odzvati, tako Vas prosimo pojasniti, kakšni razlogi Vas silijo, da ne pristopite našemu društvu. Društvenemu vodstvu je ravno na tem mnogo ležeče, da spozna vzroke, zakaj tako mnogo tovarišev ne pospešuje naših namenov. Na vsak način se nadejamo odgovora itd.“

Raca na vodi! Torej odgovorite, slovenski tovariši:

„Vaši dosedanja uspehi zaslužijo — čast, komur čast — naše priznanje. Vendar pa se z društvenim vodstvom tako dolgo ne moremo sprijazniti, dokler bo taistemu le narodni moment merodajen. V prvem pozivu ste svetohlinski naglašali, da je vsake politično in narodno vprašanje in gibanje v društvu izključeno in da se

hoče le v smislu kolegijalnosti in skupnih težanj delovati. Vaša nedoslednost v tem oziru je prav smešna. Kakor vi svoje nacionalnosti že pri društvenih tiskovinah niste mogli zatajiti, tako tudi nam naš narodni ponos ne dopušča, da bi zapisali naša slovenska imena na pristopnice, ki so za nas razžaljive.

V društvenem odboru ne najdemo ni enega Slovence, pač pa je bil izmed izvengraških odbornikov voljen neki uradnik, ki je svoječasnno iz urada sunil slovenskega župana, ker le-ta ni hotel nemški govoriti.

Pri društvenih sestankih in sejah za nas Slovence ni prostora, ker so naša grla za divji „Heul“ prerahla in naša ušesa preobčutljiva.“

Slovenski tovariši, te vrstice naj nam bodo navodilo za stvaren odgovor! Vsakemu posebej je znano, koliko moramo pod pritiskom „od zgoraj“ trpeti zato, ker smo — Slovinci. Če pa nas hočejo še lastni tovariši zasmehovati in nas k nemško-nacionalnim sestankom navajati, tako jim povejmo enkrat za vselej: Tudi kolegijalnost ima svoje meje.

Ceterum censeo — skrajni čas bi bil, da se slovenski davčni uradniki na Štajarskem osebno med seboj spoznajo. Raztrošeni smo po različnih nemških in nemškutatskih gnezdih, kjer se naša deca sistematično ponemčuje in kjer se nam samim mila slovenska govorica naravnost zabranjuje. Koliko slučajev že, žal, imamo, ko je Slovenec po rodu in mišljenju bil premeščen v štajarsko Sibirijo, odkoder se je vrnil kot strasten renegat. Na morebitnem sestanku v kakšnem odločno slovenskem kraju zbrali bi se tekom bodočega poletja polnoštevilno ter povabili tje ne samo naše državne poslance, temveč osobito še druge slovenske veljake, da jim potočimo naše neznosno stanje v narodnostnih zadevah. Kakšno je to stanje, o tem vedo tovariši, nameščeni po Gornještajarskem, nečuvane, pretresljive dogodke pripovedovati.

Nihče se ne briga za nas, nikomur ni mari naše gorje in slovenska javnost je gluha in slepa za velepomembne, za slovenski narod tako nevarne resolucije nemških shodov v Radgoni in v Mariboru.

Tovariši! Blagovolite upoštevati ta poziv in oglasite se kmalu s kakšnim dobrim, za našo organizacijo potrebnim predlogom v predalih cenjene naše „Domovine“!

Narodno-gospodarske novice.

Kako globoko naj se nasajajo sadna drevesa?

Vsak sadjerejec vó, da se mlada drevesca pri presajanju ne smejo globokeje vsaditi, nego so bila na prejšnjem mestu, v drevesnici ali drugod. Da bi se o tem gotoveje prepričal, na pravil je neki sadjar pred več leti še naslednjo poskušnjo: Vsadil je iz svoje drevesnice na prosto šest enakih hruškovih drevesc in sicer dve enako globoko, kot ste bili prej, drugi dve za 16 cm in tretji dve pa za 32 cm globokeje. V naslednjih dveh letih pognali sta prvi dve močno in bujno, ostale pa bomo in slabo. Nato je od kopal prav do korenin drugi dve, ostali dve pa pustil, kakor sta bili nasajeni. Odkopani dve sta začeli kmalu lepše rasti, dočim sta ostali globokeje še vedno hirali. Naslednje leto je napravil še več poskušenj z drevesci, vsadil nekatera globoko, druga plitvo, in nasledek bil je ravno tisti. Iz tega se je prepričal, da glavna napaka hiranju sadnega drevja je pregloboka saditev. Sadimo torej drevje enako globoko, kakor je bilo v prejšnji zemlji, če pa ono sadimo v močno zemljo, še za 15 do 20 cm višje, pa jo zato zagrnimo nekoliko bolj visoko z rodovitno prstjo.

Pohorski.

Divji kostanj, kako se uporabi?

Malokatera rastlina ali sadež je živini tako redilen, kakor divji kostanj. Škoda, da se marsikje ne zmenijo zanj, to pa zato, ker ga ne znajo porabljati. Toži se namreč večkrat, da ga žival noče žreti. To pa je resnica, zato, ker se morda kostanj ponuja živini kar surov, nepripravljen. Da ga žival rada in pridno žre, treba ga je

najprej obluščiti trde skorje, kar se najlažje zgodi, ako se prej 2-3 dni suši v peči ali ob peču. Obluščen se namoči za par dni v vodi, na kar se zopet posuši in potem zdrobi ali zmelje v moko. Sedaj še le je pripravljen za krmo, ali mora se mešati z drugo krmo, otrobi, zrnjem, bučami, krompirjem itd. Le tako ga žival rada žre in ima od njega dobiček — lepo rejo. Pohorski.

Politični pregled.

(K položaju.) Položaj v parlamentu je bil zadnje dni jako resen; cesar je sprejel v avdienci več poslancev, katerim je izrekel svoje nezadovoljstvo vsled nedelavnosti v zbornici. Govorilo se je že, da odstopi ministrstvo, ali pa se razpusti državni zbor. Nemci se prizadevajo krčevito, da bi zvalili na Čeha vso krivdo, vendar oni sami prete z obstrukcijo, ako bi vlada zadovoljila zahteve Čehov. Nemške stranke so imele skupno sejo, na kateri so izdale nekako izjavo, v kateri povdarjajo, da morajo v kljub narodnostnim prepričkom vse stranke skupno postopati za gospodarski napredek Avstrije. Načelniki nemških klubov so predlagali, naj bi vse stranke s posredovanjem vlade stopile v zvezo, da store nekaj za odstranitev nujnih predlogov, da se uporabijo vsi oni dnevi, ko ne zboruje zbornica, za reševanje proračuna v odseku, in da se proračunski provizorij dovoli še pred Božičem. Mladotičski klub se je v sredo izjavil, da ne bodo ovirali Čehi obravnav v zbornici. S tem se je parlamentarni položaj precej izboljšal, in so ovire odstranjene. Ministrski predsednik je to cesarju naznanil in izrekel nado, da je upati uspešnega dela.

(Državni zbor) je imel v četrtek sejo, pri kateri se je nadaljevala razprava o treh nujnih predlogih, podanih zoper naseljevanje francoskih menihov na avstrijskih tleh. Posl. Schuhmeier je govoril ostro zoper redove, zlasti zoper jezuite; poslanec Hruban pa jih je zagovarjal. Naučni minister Hartel je pobijal nujnost teh predlogov. Rekel je, da so v zadnjih treh letih samo trije ženski redovi zaprosili za začasno bivanje v Avstriji, dovolilo se je to samo ednemu, a še ta se ni poslužil dovoljenja. Tudi ako bi se naselilo v Avstriji več tujih redov, je dejal minister, so sedaj obstoječe postave zadostne za varstvo državnih in narodnogospodarskih koristi ter zagotavljanje verskega miru. Razprava o tem se je na to pretrgala. Malorusi so na to predložili nujni predlog, da se ustanovi malorusko vseučilišče v Lvovu. Poslanec Robič in tovariši so interpelirali sodnega ministra glede novo sistemovanih mest višjih deželnih sodnih svetnikov v okrožju graškega dež. nadsodišča.

(Nemški protestni shodi) so se vršili v nedeljo v Brnu, Olomucu in Inomostu. Povsod je bilo na dnevnem redu vsenčiliško vprašanje. Zbognali so nemški prvaki vse, kar leze in gre, ter pozivali vlado, da ne sme Čehom ničesar dovoliti, najmanj pa, da bi jim dala univerzo, prav tako Lahom ne. Sprejete so bile bobneče resolucije, in zabavljalo se je vsevprek.

(Črnagora in Vatikan.) Črnogorski poslanik Vojnović je bil dne 19. t. m. sprejet pri papežu v avdienci z vsemi vojaškimi častmi. Poslanik je prosil papeža, naj zavrže bule glede zavoda sv. Jeronima, ker se v njej imenuje zavod hrvatski. Papež je v svojem odgovoru izrazil svoje spoštovanje napram Črnigori in obljubil izposlovati od avstrijske vlade, da zavod dobi pridevek hrvatsko-srbski.

(Bolgarija.) Državni proračun za letošnje leto izkazuje 12 milijonov frankov primanjkljaja. Minister Karavelov skuša zato proračun vojnega ministrstva znižati, a temu se je general Paprikov ustavljal, ki bi celo še rad zvišal dohodke za vojne namene, ker se je pokazala potreba oskrbljenosti in oboroženosti močvira zdatno izboljšati. Karavelov hoče zdaj izdatke za vzdrževanje šol in cerkva po Macedoniji močno znižati in na ta način državni proračun olajšati.

(Obnovitev trozveza.) Iz Rima poročajo, da so se začela nova pogajanja za obnovitev trozeza. Največje težave dela Italija, ki hoče pred letom 1903, ko se ima trozeza obnoviti, doseči važna določila glede trgovinskih pogodb

z evropskimi srednjimi državami. Nemčija in Avstrija nočeta dovoliti nikakih ugodnosti, ki bi bile škodljive njunim poljedelcem. Nekaj Italijanov je za zvezo s Francijo; ti bi radi trozezo onemogočili.

(Nemčija.) Vsa prizadevanja primanjkljaja v državnem proračunu za prihodnje leto znižati, so imela le toliko uspeha, da se jim je posrečilo zmanjšati ga za 20 do 30 milijonov; a znaša še v kljub temu okrog 100 milijonov mark.

(Rusija) bo menda slednjič le dobila Mandžurijo, čeprav so se Kitajci tako silno upirali proti temu. Princ Čing je že odpotoval proti Peking, da podpiše mandžursko pogodbo z Rusijo. Diplomati ne dvomijo, da Rusija končno do seže vse svoje zahteve.

(Južna Amerika proti Severni Ameriki.) Na vseh delih sveta se vidi, kako so se začeli narodi in države osamosvajati ter otrsati se vpliva tujih narodov in tujih držav. Povsod je videti znamenja, kako se z naglimi koraki bližajo časi, ko bo vsaka država, vsak narod živel svoje lastno življenje in ne bo samo zato na svetu, da bi povečeval in množil ugled drugih narodov, drugih držav. Na vseameriškem kongresu, ki se vrši sedaj v Meksiku, se je pojavilo med zastopniki južno ameriških pokrajin odporno gibanje proti Zedinjenim državam Severne Amerike, ki bi rade spravile pod se druge ameriške države. Sklepa se, da vse južno ameriške republike mislijo stopiti v zvezo, da se tako uspešneje upirajo nadvladji severnih držav.

(Vojna v Južni Afriki.) Uradna angleška poročila javljajo, da umirajo burske žene in njih otroci v skupnih taboriščih radi oslabilosti, radi slabe uredbe in radi nalezljivih bolezni. Tudi vode primanjkuje in hrane, ali je pa čisto nerabna. — Buri so v Kaplandiji vdrl v več mest in se pojavljajo že blizu Kapstadta. Dewet se nahaja sedaj v severni Oranje državi, kjer je zbral svoje čete, obsegajoče 6000 mož, med katerimi je 1500 Afrikanov. Odposlanec poveljnika Bothe je prišel te dni v Bruselj in povedal, da so Buri pod poveljstvom vodje Maritza dne 27. septembra nekaj milj od Kapstadta napadli velik angleški transport in vzeli Angležem 6000 konj. Maritz se je že večkrat pokazal tudi pred vrati Kapstadta in ondi povzročil grozen strah. Poslanec javlja, da je vsa kapska kolonija v popolni ustaji.

Razne stvari.

(Jubilej kompasa.) V rožniku prihodnjega leta bode mesto Amalfi slavilo 600letnico kompasa. Postavljen je že slavnostni odbor, kateremu predseduje vojvoda abruški. Kompas je znašel Flavio Gioja iz mesta Amalfi v Italiji.

(Revolucija radi cilindra.) V Londonu nosi vse, kar je moškega, cilindre; celo mladi rokodelski učenec se sramuje iti na ulico brez tega čudnega in neokusnega pokrivala moške glave. Prvi cilinder pa ima za seboj jako zaničivo zgodovino, bil je namreč povod veliki demonstraciji. Leta 1797 se je drznil neki Hetherington okrog poldneva na najbolj obljubeno ulico v Londonu s cilindrom na glavi. Ljudje so za čeli postajali in gledali za njim, a slednjič so se vstopili okrog njega in začeli hrupno kričati ter ga bit z palicami. O tej demonstraciji je pisal nek takratni londonski list: „Trgovca medne robe, Hetheringtona so zaprli radi motenja javnega miru in ker je dal povod javni demonstraciji, so ga izročili lordu majoru, ki ga je obsojil na kazen 500 funtov šterlingov. Pokazal se je na ulici s takšnim strašilom na glavi, katero je pa sam imenoval svileni klobuk, a ima tako visoko in svitlo štulo, da je v stanu preplašiti mimogredeče ljudi. Policaji so dokazali, da so žene ob pogledu na to štulo padale v omedlevico, otroci začeli kričati in plakati, psi lajati in tuliti. a zbrana množica je pohodila nekega dečka. Radi tega so obtožena prišli in ga izročili pravici. — In še dandanes provro čajo cilindri revolucijo, namreč v ženskih sročih.

(Slon in elektrika.) V Buffalu je nek slon, ki ima zgodovinsko ime Jumbo, in ki je imel vsled svoje zlebnosti biti usmrčen, podal dokaz, da je njegov rod celo proti 2200 voltom elektrike neobčutljiv. Jumbota so zvezali in mu elektrode v solni vodi namočene gobe, pritrdili za ušesa in na konec hrbtenice ter spustili nanj električni tok. Poskus so šestkrat napravili a Jumbo je samo migal z ušesi, krožil rep, zado voljno mrmral in dokazal še na drug način, da luberenski objem električnega toka pri njem ničesar ne opravi, in da ne občuti družega kakor prijetno ščegetenje.

Naznanilo in priporočilo.

Si občinstvo vjdno javim, da sem prevzel gostilno „pri lastovki“ (zur Schwalbe) v Gaberjib pri Celju in da bodem isto v zvezi z g. Štefan Strašekom vodil nadalje. Priporočam se za mnogobrojen obisk in jamčim za izborno postrežbo glede pižace kakor tudi kuhinje. Točila se bodo najboljše domača vina in marčno pivo. Z velespoštovanjem (402) 2-1 Matevž Sinkovič.

ZAHVALA.

Srčno zahvalo izrekam vsem, ki so pripomogli postaviti krasen nagrobni spomenik za mojega umrlega soprega Riharda Kokot, bivšega šolskega vodja v Topolnici. Zlasti se zahvaljujem slavnemu odboru za nabiranje doneskov in gg. pevcem „Salske čitalnice“ za prekrasno in ganljivo petje pri odkritju spomenika. Bog plačaj! Sevnica, dne 18. novembra 1901. (401) Mici Kokot.

Učenec

z dobrimi šolskimi spričevali poštenih staršev, se sprejme takoj v trgovini Anton Oslak-a na Ponikvi ob juž. žel. (403) 2-1

Prodajalka

dobro izurjena v trgovini mešanega blaga, zmožna slovenskega in nemškega jezika, kakor tudi učenec star 14 do 15 let, z dobrimi šolskimi spričevali, se sprejmeta v trgovino Norb. Zanter-ja (399) 3-2 v Št. Pavlu pri Preboldu.

Vožne karte in tovarni listi v AMERIKO

Kralj belgijski poštni parnik.

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v Novi Jork in Filadelfijo. Koncesijovana od via. c. kr. avstrijske vlade. Pojasnila daje Red Star Linie, Dunaj IV. Wienergürtel 20 ali pa Julij Popper, Südbah. str. Nr. 2, Innsbruck.

Galoše in dežnike

za dame, gospode in otroke le iz dobrega materijala ter po najnižjih cenah

priporoč

PETER KOSTIČ

Celje, Glavni trg št. 7.

KADILCI!
 ZAHTEVAJTE POVSOD
 CIGARETNE PAPIRČKE
 V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA
 KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH
 GLAVNA ZALOGA
JOS. ŠTOKA-TRST

Pozor!
 Glavna zaloga za Celje in okolico
 (317) 10-10 pri
DRAGOTIN HRIBAR-u
 V CELJU.

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s povzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „L. 798“ Gradec, poste restante.

Ovčjo volno
 belo

dolgo in oprano, kupuje Dragotin Hribar v Celju, kamor naj se pošljejo ponudbe in vzorci.

Najnovejši
stroji za prirejanje živinske krme
 pri zimskem krmljenju v hlevih!

Stroji za rezanje piče s patentnim kolobarom, ki se jako lahko goni ter prihrani 40% moči, rezniče za repo in krompir, mlinci za drobljenje, stroji za parjenje živinske piče, prenosljive štedilne kotlene, peči z emajliranim ali z neemajliranim vložnim kotlom, stoječe ali vozeče, za kuhanje in parjenje živinske krme, krompirja, za mnogovrstne kmetijske in gospodarske potrebe itd., nadalje robkalnice za turšico, čistilne mlince za žito, trijere-stroje za izbiranje, stiskalnice za seno in slamo, z ročno gonjo stoječe in vozeče.

Mlatilnice, geplje, jeklene pluge, valjarje, brane

Najboljše sejalne stroje „**AGRIKOLA**“ (zistem s potiskanjem kolesa) brez znamenjalnih koles za vsako seme, za gorate in dolinske kraje.

Samotvorne patentirane brizgalnice za uničevanje sadnih škodljivcev in peronospor, izdelujejo in razpošiljajo pod jamstvom v najnovejši, priznani najboljši konstrukciji.

Th. Mayfarth & Co.
 c. kr. izključno priv. tovarne kmetijskih strojev, li-varen in parnih fužin.

Dunaj, II, Taborstrasse št. 71.

Odlikovane z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinjami.

Ilustrovani katalogi in mnogobrojna priznana pisma zastonj. — Isčejo se zastopniki in prekupci. (317) 10-4

Dopisovanje tudi v slovenskem jeziku.

Šolske zvezke

za ljudske šole ima v lastni zalogi trgovina
Dragotin Hribar-ja
 Celje
 Rotovška ulica šte. 2.

Učenec

z dovoljno šolsko izobrazbo, kateri ima sposobnosti za tiskarstvo in veselje do istega, se sprejme v uk v tiskarno D. Hribarja v Celju.

Za pobarvanje šolskih tabel
 priporoča trgovina **Dragotin Hribar-ja** v Celju
 izborni
temni lak

brez leska, po originalni tovarniški ceni kilogram po 3 gl. 80 kr. Eden kilogram tega laka zadostuje za prebarvanje 4-6 tabel. Zunanja naročila izvršujejo se točno.

Rafael Salmič, urar in prodaja zlatnine
 Celje, „Narodni dom“.

Priporoča svojo veliko zalogo jeklenih, nikelnastih, srebrnih, tula in zlatih žepnih ur.

Prstane, uhane, zapestnice, priveske, svetinje, križce, medaljone, vsakovrstne verižice za okoli vratu, lorgnon, kratke in dolge za dame in gospode v zlatu in srebru.

Žlice, nože, vilice, tabatiere, nastavki za sadje, cvetlice, vizitnice itd.

Velika zaloga optičnih predmetov: očala, naočniki, toplomeri, aneroide maksimal-toplomeri, tehtnice za vino, žganje, mošt, mleko itd.

Velika izber stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovejše in najboljše. Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Dveletna garancija za vsako prodano uro.

Nikejnaste ure	od gl. 3—	naprej.
Srebrne ure	„ 5—	„
Tula ancré s tremi pokrovi	„ 10—	„
Zlate urice za dame	„ 13—	„
„ ure za gospode	„ 20—	„

Pancer-verižice iz pristnega srebra po 6 kr. gram.

Popravila ceno in zanesljivo.

231 25-20

Na debelo. * Na drobno.

Peter Majdič
 trgovina z železnino „**MERKUR**“
 Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potrebščine v največji izbi.

Opozarja na svojo veliko zalogo travert, vodovodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavljenih in pohištenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Velika izber železnih peči in travniških bran!

Neštevilno zahvalnih pisem vsakomur na razpolago.

POMADA IZ LILIJ Brez olja in masti. Podeljuje licu fino in mlado polt in koži bel lesk; njeno uporabo izginjajo solne pege in zakažni črvi brez sledu. Cena 3 lončkom 9 K; s pošto proti predplačilu 4 K	ANTIRHEUMIN-MAZILLO Vse za protin, trganju v rokah in nogah. Cena 1 steklenici 2 kroni 40 vinarjev, 2 steklenici 4 kroni, 4 steklenice 6 kron 40 vinarjev s poštino, ako se denar naprej pošlje.
---	--

življenski balzam „SALVATOR“

Čisti kri ter je brezpogojno najboljša domača sredstvo za vse mogoče notranje in zunanje bolezni, odstranjuje netiste sokove in s tem daljša človeško življenje. — Zdravi vse mogoče, tudi stare rane, ter se imogel druge bolezni, kakor je to na vsakem, steklenici pri-loženem navodilu razvidno. Cena 3 krogi 12 flašic 5 K, 24 flašic 9 K, 48 flašic 16 K, brez poštine, ako se denar pošlje naprej „Salvator“-le-karni v Va-raždin.

INJECTIO
VEGETABILE
 šte. I, II in III, ter
CAPSULE VEGETABILE
 za tajne bolezni

Naročila
 naj se pošiljajo na glavno skladišče
FR. RIEDLA
 lekarna pri **SALVATOR-ju**
VARAŽDIN (Hrvatsko).

Najboljša domača sredstva.

Odgovorni urednik in izdajatelj Rudolf Libensky.